

۱۴۷۱۳۴۷

اعلام و معنوی

به نام خدا

درس مقامات معنوی

(فارسی عمومی)

دکتر حجت‌الله بهمنی مطلق

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شرق

سرشتاسه : بهمنی مطلق، حجت الله، ۱۳۵۰ -
 عنوان و نام پدیدآور : درس مقامات معنوی (فارسی عمومی) / حجت الله بهمنی مطلق.
 مشخصات نشر : تهران: هیرید، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری : ۱۹۴ ص
 شابک : 978-600-6491-38-7
 وضعیت فهرست نویسی : قیفا.
 یادداشت : کتابنامه: ص. ۱۸۵-۱۸۶.
 موضوع : ادبیات فارسی -- راهنمای آموزشی (حالی)
 رده بندی کنگره : PIR۳۳۱ ۱۳۹۵ د ۴۶۵ پ /
 رده بندی دیویی : ۷۷۰۸۸
 شمار چاپ : ۴۵۲۲۴۶۸

نویسنده : درس مقامات معنوی (فارسی عمومی)
 ناشر : انتشارات هیرید
 مولف : دکتر حجت الله بهمنی مطلق
 طراح جلد : ساطمه - پدر
 صفحه آرا : بهرنگ رگر بشرویه
 چاپخانه : ایمان
 چاپ اول : زمستان ۱۳۹۵
 شمارگان : ۱۰۰۰ نسخه
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۹۱-۳۸-۷
 قیمت : ۱۵۰۰۰ تومان
 تلفن مرکز پخش : ۳۳۵۸۵۳۹۹ - ۳۳۵۸۸۱۴۳ - ۰۲۱

آدرس: تهران- خیابان خواجه عبدالله انصاری، ابوذر جنوبی، کوچه نهم، پلاک ۳، طبقه اول

تلفن: ۲۲۸۶۶۲۶۷ - ۲۲۸۶۵۸۳۲

حق چاپ و همه‌ی حقوق مادی و معنوی کتاب برای مؤلف محفوظ است و هرگونه کپی برداری پیگرد قانونی دارد.

فهرست مطالب

۹.....	گزارش کار.....
۱۲.....	ستایش خداوند.....
۱۳.....	سبک خراشی.....
۱۴.....	بهاریه.....
۱۴.....	وسوسه‌ی عاشق.....
۱۵.....	راز دانش.....
۱۵.....	قصه‌ی بیت‌المعمور.....
۲۰.....	درخت تلخ‌گوهر.....
۲۱.....	دیوار سرای بوسعید.....
۲۱.....	زندان بود مرد.....
۲۲.....	یک قدم فراتر.....
۲۲.....	ستایش خرد.....
۲۳.....	به از مردمی کار نیست.....
۲۴.....	داستان سیاوخش.....
۲۶.....	گفتار اندر زادن سیاوخش.....
۲۹.....	تدبیر پادشاه.....
۳۰.....	پند وزیر.....
۳۱.....	امانت‌داری.....
۳۲.....	شرط بازرگانی.....
۳۳.....	نقشگر بادیه.....

۳۴	 شگفتی های روزگار
۳۵	 بار دانش
۳۶	 داستان مأمون و امام رضا(ع)
۳۸	 داستان دو زاهد
۴۲	 کوزه گر دهر
۴۳	 اقسام سفر

۴۹

سبک عربی

۵۰	 دهان زاده ی طوس و محمود غزنوی
۵۴	 ما بخوان
۵۶	 دلالت خانه فروش
۵۷	 دیوانه و غریب خدایان
۵۸	 حکایت های گلستان سعدی
۶۷	 در آداب صحبت
۶۹	 حکایت زاهد تبریزی
۷۰	 محمود و آواز
۷۰	 انگشتی اهل تمیز
۷۱	 بسم از هوا گرفتن
۷۲	 غایب و در تصور
۷۲	 خمار مستی
۷۳	 محتسب و مست
۷۴	 عیادت کر از بیمار
۷۵	 دباغ در بازار عطاران
۷۷	 جان جان افزا
۷۸	 گوشت را آزاد کن
۷۸	 پشتواری پیاز
۷۹	 دروغ زشت رو با خدا

فهرست مطالب ■ ۷

درس مقامات معنوی..... ۷۹

دل رمیده..... ۸۰

راه نجات..... ۸۰

زاهد پاکیزه سرشت..... ۸۱

صورت شیطان..... ۸۱

شعر دزد..... ۸۲

شتر، قلاده‌اش..... ۸۲

سبک هندی..... ۸۳

یاد ایام..... ۸۴

پست و بلند، برگه..... ۸۴

سنگ حادثه..... ۸۵

رستخیز عام..... ۸۶

دوره‌ی بازگشت..... ۸۹

بزم محبت..... ۹۰

یکی هست و هیچ نیست جز او..... ۹۱

کی رفته‌ای ز دل..... ۹۳

نامه‌ی دوستانه..... ۹۴

ادبیات معاصر..... ۹۷

حق استاد..... ۹۹

چشمه و سنگ..... ۱۰۰

سرمایه‌ی جاودانی..... ۱۰۰

گل پشت و رو ندارد..... ۱۰۱

مادر و دختر و پسر..... ۱۰۲

نامه‌ای به پسر..... ۱۰۲

خانه‌ی پدری..... ۱۰۸

۱۱۱.....	ایران شگفت‌انگیز.....
۱۱۵.....	فراموش می‌کنی.....
۱۱۸.....	مزمور درخت.....
۱۱۹.....	از مرثیه‌های سرو کاشمر.....
۱۲۱.....	طلوع شمس.....
۱۲۶.....	شراب نور.....
۱۲۷.....	دردواره‌ها(۱).....
۱۳۰.....	پادمداری زبان فارسی.....
۱۳۷.....	داستان‌های کوتاه از نویسندگان ناشناس.....
۱۴۷.....	دستور زبان کلمات ادبی.....
۱۴۷.....	دستور زبان فارسی.....
۱۵۸.....	نگارش.....
۱۵۸.....	نشانه‌های نگارشی.....
۱۶۱.....	نامه‌های اداری.....
۱۶۳.....	گزارش‌نویسی.....
۱۶۵.....	درست‌نویسی و املا.....
۱۷۵.....	آرایه‌های ادبی.....
۱۸۰.....	قالب‌های شعری.....
۱۸۷.....	واژه‌نامه.....
۱۹۳.....	منابع و مآخذ.....

ای نام تو بهترین سرآغاز
بی نام تو نامه کی کنم باز

گزارش کار

مجموعه‌ی حاضر برگزیده‌ای از نظم و نثر فارسی است همراه با مباحثی درباره‌ی دستور زبان، درست‌نویسی و املا، نگارش و آرایه‌های ادبی که برای درس زبان و ادبیات فارسی عمومی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی تدوین شده‌است. هرچند برای این عنوان درسی کتاب‌های متعددی چاپ شده و در دسترس علاقه‌مندان قرار گرفته است، اما معمولاً در این کتاب‌ها به گزینش نمونه‌ی نظم و نثر ادبی آن هم گاه نمونه‌های دشوار و متکلف پرداخته‌اند که نه تنها رغبت را شور و شوقی در مخاطبان ایجاد نمی‌کند، بلکه با هدف این درس هم که بخشی از آن آموزش درست‌نویسی و آشنایی با گونه‌ی ساده و درست زبان فارسی است، ناسازگار است. کتاب «درس مقامات معنوی» با توجه به هدف درس زبان و ادبیات فارسی عمومی بر مبنای اصول زیر تدوین شده‌است:

۱- این کتاب از دو بخش کلی تشکیل شده‌است؛ بخش اول شامل نمونه‌های نظم و نثر فارسی است که بر اساس سبک‌های دوره‌ای و سبک‌های ادبیات فارسی تنظیم شده و بخش دوم شامل چهار مبحث دستور زبان فارسی، درست‌نویسی و املا، نگارش و آرایه‌های ادبی است. در بخش دوم دو اصل اختصار و کاربرد، بودن مباحث رعایت شده‌است.

۲- در گزینش نمونه‌ها سعی شده علاوه بر زیبایی، جذابیت و سادگی که برای جذب مخاطب ضروری است، آثاری انتخاب شود که هم از نظر فرم و هم از نظر معنی ممتاز باشند. رسالت ادبیات علاوه بر لذت‌بخشی، فرهنگ‌سازی و آموزش فضایل اخلاقی است، بنابراین باید نمونه‌هایی که برای کتاب‌های عمومی گزینش می‌شوند، علاوه بر فرم و ادبیت قوی و غنی، از معنای عالی و عمیق هم برخوردار باشند. در این کتاب تنها داستان‌های

کوتاهی که از نویسندگان ناشناس آورده‌ایم، ساختار غنی و زبان فاخر ندارند ولی از پیام عالی انسانی برخوردارند و هدف از گزینش آن‌ها هم همین پیامشان بوده است.

۳- از آن جا که مؤلف بر این باور است که در این درس باید نوشتار دانشجویان تقویت شود و این هدف با تعریف قواعد نگارشی و حفظ کردن آن‌ها محقق نمی‌شود بلکه باید دانشجویان نثرهای درست نویسندگان بزرگ و صاحب‌قلم فارسی را زیاد بخوانند، سعی شده نمونه‌های بیشتری از نثر ساده و فصیح فارسی مانند نثر بیهقی، قابوس‌نامه، کیمیای سعادت و چهار مقاله، از گذشتگان و غلامحسین یوسفی، عبدالحسین زرین‌کوب و محمدعلی اسد می‌ندوشن از معاصرین آورده شود تا دانشجویان با نثرهای ساده و درست آشنا شوند و آن‌ها را مشت خود قرار دهند. امروز بسیاری از درس‌خوانده‌ها جمله‌ی «ساده» و «مرکب» را خیلی خوب تعریف می‌کنند و در آزمون‌های چندگزینه‌ای هم پاسخ درست را خوب «تیک» می‌زنند و از نوشتن یک جمله‌ی ساده‌ی درست عاجزند. چرا که در آزمون‌ها «تیک» می‌زنند و نثر نویسی‌های دیگر هم معمولاً دکمه‌های صفحه‌کلید را فشار می‌دهند. حتی حرف‌ها را هم شائبه نشاند و فقط جای آن را بر روی صفحه‌کلید حفظ کرده‌باشند.

۴- درست‌نویسی و املا مشکل و معضل بزرگ درس‌خوانده‌های امروز جامعه است که رفع آن نیاز به کاری عظیم و گسترده دارد. در این کتاب به اندازه‌ی ضرورت به آن پرداخته شده است.

۵- در پایان کتاب واژه‌نامه‌ای تنظیم شده و واژه‌های دشواری که مانع دریافت معنی متن می‌شده، توضیح داده شده است.

۶- نام‌گذاری درس‌ها بر اساس محتوا و نیز عناصر زبانی موجود در متن آن‌ها صورت گرفته تا مبین صورت و معنی درس باشد. چنان که در عنوان کتاب هم این اصل لحاظ شده است و ترکیب «درس مقامات معنوی» که از درون همین ادبیات فارسی و بیت حافظ برگرفته شده است، از طرفی به بُعد معنوی ادبیات فارسی اشاره دارد که سراسر حکمت و درس انسانیت و معنویت است و از طرفی هم این درس معنوی درسی است که به گفته‌ی حافظ از زبان بلبل عاشق بیان می‌شود، بنابراین همان درس عشق است که از سراسر ادب

فارسی به گوش می‌رسد و خواننده را به دلدادگی و بندگی عشق و رهایی از هر دو جهان فرا می‌خواند.

باری هدف از تدوین این مجموعه، آشنایی بیشتر دانشجویان با زبان و ادب فارسی و تشویق و ترغیب ایشان به مطالعه‌ی بیشتر این حوزه‌ی فرهنگی است تا از این طریق قدر و قیمت این سرمایه‌ی عظیم و عزیز ملی را بهتر بشناسند و بیش از پیش در راستای به کار بردن درست زبان فارسی، و پاسداری و صیانت آن بکوشند. امیدواریم این هدف محقق گردد.

در پایان از زحمات دوست فرهیخته آقای بهرنگ کارگر بشرویه که صفحات کتاب را هنرمندانه آراستند، خانم سلماز اسماعیلیان که متن کتاب را با دقت تحسین‌برانگیز خواندند و خطاهایی را متذکر شدند و دوست عزیز آقای عبدالله قاسمی که نکات ارزشمندی یادآوری فرمودند و سرانجام آقای ساویز سربازی مدیر محترم انتشارات هیربد که زحمت نشر کتاب را به عهده گرفتند، صمیمانه سپاس‌گزاری می‌کنیم.

حجت‌الله بهمنی‌مطلق

پاییز ۱۳۹۵